

Broj: 01 - 505/23
Podgorica, 27.10.2023.godine
JJ/JJ

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) postupajući po saznanju iz medija formirao je predmet po sopstvenoj inicijativi i dao sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. U obraćanju se između ostalog navodi: da je na društvenim mrežama tokom izbornog dana premijer dr X X na društvenoj mreži Instagram objavio video snimak na kojem maloljetna osoba – sestrić dr X, promovise koaliciju „Hrabro se broji“.

II POSTUPANJE ZAŠTITNIKA

2. Povodom iznijetih navoda, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenje od predsjednika Vlade dr X X, da se izjasni na navedene okolnosti.

3. Zaštitniku je nakon urgencije Kabinet predsjednika Vlade dostavio izjašnjenje u kojem se navodi: da su uvidom u dostavljeni link za video materijal koji je objavljen na društvenoj mreži Instagram, uočili da sadržaj video materijala ne predstavlja aktivnost Kabineta predsjednika Vlade niti samog predsjednika; da je predsjednik Vlade na navedenom snimku, isključivo u svojstvu predsjednika Građanskog pokreta URA, u toku predizborne kampanje za parlamentarne izbore održane 11. juna 2023.godine, preduzimao aktivnosti na osnovu Zakona o izboru odbornika i poslanika; da navedene aktivnosti ni u čemu ne predstavljaju angažman dr X u kapacitetu predsjednika Vlade, niti samog Kabineta predsjednika Vlade.

III UTVRĐENE ČINJENICE

4. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da je na društvenim mrežama, tokom izbornog dana, premijer dr X X objavio video snimak na kojem maloljetna osoba - sestrić, promovise koaliciju „Hrabro se broji“.
- da su predstavnici Kabineta predsjednika Vlade uvidom u video materijal koji je objavljen na društvenoj mreži Instagram, uočili da sadržaj video materijala ne predstavlja aktivnost Kabineta predsjednika Vlade niti samog predsjednika, te da je predsjednik Vlade na navedenom snimku, isključivo u svojstvu predsjednika Građanskog pokreta URA, u toku predizborne kampanje za parlamentarne izbore održane 11. juna 2023.godine, preduzimao aktivnosti kampanje na osnovu Zakona o izboru odbornika i poslanika.

IV RELEVANTNI PROPISI

5. Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/2007 i 38/2013) propisuje da:

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. (Član 6)

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu. (Član 8)

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (Član 19)

6. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih preduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3. stav 1 i 2)

Strane ugovornice će obezbjediti djetetu koje je sposobno da formira svoje sopstveno mišljenje, pravo slobodnog izražavanja tog mišljenja o svim pitanjima koja se tiču djeteta, s tim to se mišljenju djeteta posvećuje dužna pažnja u skladu sa godinama života i zrelošću djeteta. (čl. 12/1)

7. Porodični zakon ("Sl. list RCG", br. 107 i "Sl. list CG", br. 53/16 i 76/20) propisuje:

Roditelji imaju jednaka prava i dužnosti prema svojoj djeci i odgovorni su za podizanje, vaspitanje i osposobljavanje djece za samostalan život, zaštitu njihovih interesa i dobrobiti. (Član 4)

Dijete je svako lice do navršenih 18 godina života.

Prava djeteta su nedjeljiva, uzajamno povezana i cjelovito se ostvaruju. (Član 5)

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

Najbolji interes djeteta ima prioritet i utvrđuje se polazeći od:

- prava djeteta;
- mišljenja i želje djeteta;
- uzrasta, razvojnih sposobnosti i drugih ličnih svojstava djeteta;
- potrebe zaštite života i zdravlja djeteta;
- potrebe osiguranja bezbjednosti djeteta;
- potrebe fizičkog, emocionalnog, obrazovnog, socijalnog i drugog razvoja djeteta;
- prethodnog iskustva i okolnosti u kojima dijete živi;
- potrebe očuvanja stabilnosti i kontinuiteta odnosa sa roditeljima, porodicom i sredinom iz koje dijete potiče ili u kojoj boravi i uticaja promjene sredine;
- kvaliteta odnosa koje je dijete uspostavilo sa roditeljima, članovima porodice ili drugim licima i neposrednih i dugoročnih posljedica održavanja tih odnosa;
- potrebe očuvanja porodičnih odnosa, a naročito odnosa sa braćom i sestrama;
- uticaja odvajanja od roditelja, drugih članova porodice, a naročito od braće i sestara;
- potrebe očuvanja ličnog i porodičnog identiteta;
- kulturne, nacionalne, etničke, vjerske i jezičke pripadnosti, odnosno porijekla djeteta; i
- drugih okolnosti i stanja koja mogu da utiču na dobrobit djeteta. (Član 5b)

Roditeljsko pravo sačinjavaju prava i dužnosti roditelja da se brinu o ličnosti, pravima i interesima svoje djece. (Član 59)

Dostojanstvo djeteta je neprikosnoveno i svi su dužni da ga poštuju i štite.

Svi su dužni da postupaju prema djetetu uz poštovanje njegove ličnosti i individualnosti. (Član 61 a)

Dijete ima pravo da izrazi svoje mišljenje o svim pitanjima koja ga se tiču.

Roditelji, lica koja se o djetetu staraju, kao i sva druga lica koja odlučuju o pitanjima koja se tiču djeteta dužni su da djetetu omoguće da izrazi svoje mišljenje.

Lica iz stava 2 ovog člana dužna su da blagovremeno i na djetetu razumljiv način pruže sva obavještenja koja su djetetu potrebna da bi formiralo mišljenje i omogućiti mu da, ako to želi, slobodno izrazi svoje mišljenje.

Lica iz stava 2 ovog člana, prilikom odlučivanja o pitanjima koja se tiču djeteta, moraju mišljenju djeteta posvetiti dužnu pažnju, u skladu sa godinama života i zrelošću djeteta.

Zrelost djeteta procjenjuje se imajući u vidu stepen njegovog fizičkog, emotivnog, intelektualnog i socijalnog razvoja. (Član 67)

Roditelji su dužni da roditeljsko staranje vrše u najboljem interesu djeteta, u skladu sa njegovim razvojnim potrebama i mogućnostima. (Član 69)

8. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG” br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (Član 2)

Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučaju iz člana 27 stav 2 ovog zakona. (Član 22)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (Član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost. (Član 42)

O rezultatima ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku pritužbe dostavljanjem mišljenja. (Član 43)

V ZAKLJUČNA OCJENA

9. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda nakon sprovedenog ispitnog postupka i dobijene dokumentacije nije mogao utvrditi da je došlo do povrede prava maloljetnog djeteta.

Naime, navedeni snimak je nastao u prostorijama Građanskog pokreta URA, u toku predizborne kampanje za parlamentarne izbore održane 11. juna 2023.godine i na njemu dr X „drži” svog sestrića koji poziva na pomovisanje koalicije „Hrabro se broji”.

Prema izjašnjenju Kabineta predsjednika Vlade, aktivnosti dr X toga dana bile su vezane za njegov angažman kao predsjednika Građanskog pokreta URA, i nijesu povezane sa aktivnostima predsjednika Vlade, niti samog Kabineta predsjednika Vlade.

Takođe, Zaštitnik nije u saznanju da su roditelji djeteta koje drži dr X – sestrić, do sada iskazivali bilo kakvo negodovanje zbog pojavljivanja njihovog djeteta.

Međutim, Zaštitnik je stava da djecu ne treba izlagati javnim nastupima tokom predizbornih kampanja i pored činjenice da su se sa tim složili njihovi roditelji/staratelji, koji shodno vežećim propisima donose odluku, između ostalog i o ovakvim javnim pojavljivanjima djece. Prilikom donošenja takvih odluka roditelja ostaje upitno da li su u donošenju odluka učestvovala djeca, kao i pitanje da li su roditelji u datom momentu

donijeli ispravnu odluku u ime svoje djece, koja u kasnijem periodu može uticati na privatnost i budući život djeteta.

U tom smislu Zaštitnik je u više navrata saopštenjima i reagovanjima ukazivao da praksa u kojoj su djeca učesnici političkih događanja nije u njihovom najboljem interesu.

Zaštitnik zapaža da je u novije vrijeme postao trend da se predstavnici političkih partija/pokreta tokom izbornih kampanja pojavljuju i objavljuju fotografije/video snimke sa svojom djecom ili djecom članova porodice, u želji da proizvedu pozitivan emocionalni efekat kod potencijalnih birača. Mnogi lideri fotografišu se okruženi svojom porodicom. Takođe, to je gotovo pravilo u pojedinim državama, kao npr. u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi, gdje lideri i javne ličnosti iz svijeta politike, koriste porodične fotografije i snimke, u političke svrhe, jer javnosti pod čijim su pažnjom, upravo žele doslednije predstaviti sebe kao novi tip političkog aktera koji, i pored službenih obaveza, uvijek ima vremena za svoje bližnje, djecu i porodicu.

Zaštitnik takođe zapaža da moga pitanja koja se tiču participativnih i političkih prava djeteta u domaćem zakonodavstvu nijesu regulisana, niti pravno uređena, a što stvara nejasnoće i različita tumačenja.

S tim u vezi, Zaštitnik **ukazuje** za ubuduće da se svi akteri rukovode najboljim interesima djece koji su od prvenstvenog značaja, kao i da nastoje da osiguraju djetetu zaštitu koja je potrebna za njihovu dobrobit.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

-Kabinetu predsjednika Vlade dr X X; adresa: Ul. Karađorđeva bb

-a/a

